

Slovenská politika, 22. 11. 1938, s. 1.

Dokument 38

Rezolúcia Spolku slovenských medikov z 29. 11. 1938, v ktorej sa vyjadrujú k židovskej problematike a pre Židov pri štúdiu medicíny žiadajú numerus nullus, po 25 rokoch potom numerus clausus.

Rezolúcia.

Slovenskí medici shromaždení na svojom XIX. Valnom shromaždení Spolku slovenských medikov uvedomili si, že prítomnosť dala za pravdu tomu smeru, ktorým nekompromisne už dlhé roky kráčali a za ktorý neohrozene bojovali.

Konštatujúc, že jedine táto cesta povedie k zvýšeniu medicínskych hodnôt našej fakulty a tým k trvalému zabezpečeniu národného zdravia, ktoré je najväčším majetkom slovenského národa, usniesli sa na týchto požiadavkách:

I. V otázkach stavovských:

1. Žiadame, aby pri menovaní profesorov a suplentov bral sa ohľad na ich vedeckú kvalifikáciu, mravné a charakterové hodnoty a ich kladný postoj k ideovému smeru, ktorým bolo vybudované dnešné Slovensko.
2. Žiadame okamžité zavedenie numerus nullus pre príslušníkov židovskej národnosti a židovského náboženstva aspoň na 25 rokov. Po procentuálnom vyrovnaní pomeru v lekárskom stave zaviesť numerus clausus.
3. Žiadame postupné prepustenie židovských lekárov zo sociálnych ústavov, nemocenských poisťovní, kúpeľov a ich náhradenie nežidovskými lekármi.

(...)

V Bratislave, 29. XI. 1938

MUC. F. Hledík v. r.
predseda

MUSSt Juraj Lendej v. r.
tajomník.²⁰

SNA, fond ÚPV, kartón 8, 1585/38

Dokument 39

Rozhovor medzi ministrom zahraničných vecí Č-SR Františkom Chvalkovským a vyslancom Veľkej Británie v Č-SR B. C. Newtonom, ktorý sa

slovenský parlament. Tomuto parlamentu pripadá úloha vyniesť zákony, ktorými sa vyrieši otázka židovská a otázka česká na Slovensku.“

²⁰ Pod dokumentom sa nachádza prezentát Predsedníctva slovenskej vlády, dátum 14. 12. 1938 a číslo 1585.

uskutočnil 9. 12. 1938 a týkal sa rokovani o pôžičku, ako aj otázok Židov a utečencov.

9. XII. 1938.

Rozhovor pana ministra²¹ s britským vyslancem Newtonom²².

Vysl. Newton: 1/ prednesl pozváni anglickej vlády, aby jednaní o pŕjčku²³ bylo zahájeno v Londýně dne 14. prosince 1938²⁴.

2/ prohlásil, že attitude britské vlády k problému pŕjčky bude do značné míry záviseti na tom, jak se bude chovati čs. vláda k židům a uprchlíkům,

3/ že zvlášt dlužno připomenouti, aby uprchlíci mohli sebou vzítí svůj majetek,

4/ prohlásil, že se domnívá, že Sir Walter Layton ze své rozmluvy s čs. ministrem zahraničních věcí z 3. XII. rád by si byl odnesl dojem, že bývalí sudetští Němci nebudou Německu vydáváni, kdyby tím měli býti ohrozeni pro svou dřívější politickou činnost.

5/ Rád by věděl, zdali bychom byli ochotni nepoužívatí svého práva podľa par. 2 opční dohody, t. j. zda bychom se nechtěli vzdátí předem práva vypuditi z ČSR sudetoněmecké přistěhovalce i eventuelně po opci v oněch případech, kdy jde o přistěhovalce do sudetského území nebo do ČSR po roce 1910.

Anglickému vyslanci bylo sděleno, že Siru Walteru Laytonovi čs. ministr zahraničních věcí odpověděl, že nemá dojmu, že by se čs. vládě jednalo o to, vracet do Německa bývalé své sudetoněmecké příslušníky, pokud by mohli býti za svoji bývalou politickou činnost trestáni.

Ohledně par. 2 opčné dohody zjistí ministr stanovisko kompetentních činitelů.

Vyslanec upozornil, že Foreign Office²⁵ má obavu, nechcel-li diskriminovati židy při výkonu práv opce.

²¹ Jedná sa ministra zahraničných vecí Františka Chvalkovského (1885-1945).

²² Pozri aj Documents on British Foreign Policy 1919-1939. London 1951. Third Series, Volume IV., No. 392, s. 175-176.

²³ K dohode pozri List ministerstva financií v Prahe z 2. 3. 1939. Pozri dok. 56.

²⁴ Medzi telegramy došlými z Londýna 14. XII. 1938 sa nachádzajú: "Anglické podminky pŕjčky: 1/ Záloha deset miliónů a eventuelně jiné zdroje použity pro vydržování usidlování neb vystěhování uprchlíků. 2/ Libry nekonvertovat na jiné měny nebo zlato. 3/ Československá vláda ujistňuje všeobecně, že v žádné části Česko-Slovenska nebude diskriminace proti nikomu pro náboženské, politické, smýšlení, rasový původ at' ve vykonávání obchodu, zaměstnání nebo jinak, a zvlášt' že nebude diferenciací z těchto důvodů s různými skupinami uzprchlíků. Asyl poskytnutý uprchlíkům bude respektován, dokud nebudou vystěhováni. Česko-slovenská vláda dáva tato ujistění tím oschotněji, poněvadž podobné diskriminace by odporovaly základním právům zaručeným vždy všem obyvatelům Česko-Slovenska. (...) 7/ Angličané měli projev ministers. předsedy Berana jen ve výtahu, já též ne doslovně, nemohl jsem k tomu nic poznamenat. Pospíšil." Archiv ministerstva zahraničních věcí ČR, fond Telegramy došlé 1938. Telegram Londýn, 14. XII., 1385/38.

Žadal, aby čs. ministr zahraničných vecí prispel svým vlivem u slovenské vlády, aby se usnadnila dohoda s vládou maďarskou o osudu 70 Židů v „roman's land“ mezi Slovenskem a Maďarskem²⁶.

Vyptával se na event. cestu ministra do Berlína²⁷.

Pokud se židovské otázky týče, ministr sdělil, že vládní prohlášení z 13. XII. bude pravděpodobně obsahovati zásadní linie jejího řešení²⁸.

Archív ministerstva zahraničných vecí ČR, fond Pozostalost Chvalkovského, 4020/Kb.

Dokument 40

Úryvok z článku A. Macha Slovenský štát, ktorý uverejnil denník HSLŠ Slováč 11. 12. 1938, v ktorom hovorí o problematike Židov.

Šaňo Mach²⁹: Slovenský štát!

(...) Nepriateľom národa i Slovenska je nielen ten, kto by nechcel hlasovať za tento program³⁰, ale i ten, kto by nerozvážnosťou alebo spodnými pudmi hnaný šiel dnes ničiť, rúcať to, čo zákonitou cestou máme zajtra prevziať do našich rúk. Kto vyháňa kapitál zo Slovenska, kto rabuje alebo podpaľuje, je dnes nepriateľom národa a s tým urobíme krátky proces. Máme v programe radikálne riešiť židovskú otázku v duchu kresťanskom. Zákonodárny snem vydá v tomto smere zákon. Ale darmo by vydal zákon, že to a to preberáme

²⁵ Ministerstvo zahraničných vecí Veľkej Británie.

²⁶ Jednalo sa o deportovaných z novembra 1938. Je to jediná oficiálne zahraničná intervencia v prospech deportovaných, ktorú editor pozná. Porovnaj Documents on British Foreign Policy 1919-1939. London 1951, Third Series, Volume IV., No. 392, s. 375-376.

²⁷ V telegrame odoslanom 24. 1. 1939 z Ministerstva zahraničných vecí v Prahe do Bukurešti po návšteve F. Chvalkovského v Berlíne je uvedený: „Na radikálnom fešení židovské otázky však Nemecku veľmi záleží.“ Archív ministerstva zahraničných vecí ČR, fond Telegramy odeslané 1939, MZV – Bucurest, 98/39. (Je zaujímavé, že v telegramoch ostatným vyslancom informácie o židovskej otázke neboli. Pozri Telegramy odeslané 100-128/39.) V odpovedi na tento telegram z 26. 1. 1939 z Bukurešti (AMZV ČR, Telegramy došlé 1939, 70/39) je uvedený: „Gafencu (rumunský minister zahraničných vecí – E.N.) děkuje za správy. Obáva se, že naléhání na radikální řešení židovské otázky ve střední Evropě a hlavně v Rumunsku jest spíše taktikou k rozrušení hospodářské struktury a vydání země vlivu Německa. V novém protizidovském náporu vidí úplnou změnu poměru Německa k Anglosasům, jak zřejmě jest též z odchodu Schachtova, který značí úplný odklon od světové hospodářské soustavy....“

²⁸ 13. 12. 1938 vo vládnom vyhlásení povedal predseda vlády R. Beran: „...Vláda má na zreteli aj vyriešenie otázky židovskej, do úvahy vezmúc pomery štátu k tým, ktorí boli už dlho usadení na území republiky a majú pozitívny vzťah k potrebám štátu a národa.“ Slováč, 14. 12. 1938, s. 3.

²⁹ Alexander Mach (1902-1980), radikál v radoch HSES. V dobe napísania článku vedúci Úradu propagandy.

³⁰ Toto vyjadrenie sa týka pripravovaných volieb do Snemu Slovenskej krajiny (18. 12. 1938).